

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ในระยะหลังคลอดของผู้เป็นมารดาครั้งแรก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ มารดาหลังคลอดครั้งแรกที่อยู่ในระยะ 6-8 สัปดาห์หลังคลอด กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดครั้งแรกที่อยู่ในระยะ 6-8 สัปดาห์หลังคลอด และมารับบริการที่หน่วยตรวจหลังคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และคลินิกเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. อายุ 18 ปีขึ้นไป
2. คลอดบุตรครบกำหนด คลอดปกติทางช่องคลอด ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดและหลังคลอด เช่น ภาวะตกเลือด ภาวะติดเชื้อหลังคลอด เป็นต้น
3. ทารกแรกเกิดปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในระยะหลังเกิด เช่น มีปัญหาเกี่ยวกับทางเดินหายใจ มีปัญหาเกี่ยวกับระบบหลอดเลือดและหัวใจ เป็นต้น
4. เลี้ยงบุตรด้วยตนเองในระยะหลังคลอด
5. สถานภาพสมรสคู่ อยู่ด้วยกันกับสามี
6. สัญชาติไทย และสามารถอ่าน เขียน และเข้าใจภาษาไทยได้
7. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเปิดตารางประมาณกลุ่มตัวอย่างตามอำนาจวิเคราะห์ทางสถิติ โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 ตามอำนาจทดสอบ (level of power) .80 และการประมาณค่าขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปร (effect size) ที่ .30 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ที่สามารถใช้ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างทางการพยาบาล ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 85 ราย (Polit, 2010) ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 102 ราย

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากร โดยใช้สูตร (ยูวดี ฤาชา, 2537)

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = $\frac{\text{จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละโรงพยาบาลใน 1 ปี}}{\text{จำนวนประชากรทุกโรงพยาบาลใน 1 ปี}}$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดได้จาก มารดาครั้งแรกที่มารับบริการตรวจสุขภาพที่ 6 สัปดาห์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่จำนวน 32 ราย และมารดาครั้งแรกที่พบบุตรมาตรวจสุขภาพที่ 8 สัปดาห์ คลินิกเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่ จำนวน 70 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะครอบครัว การวางแผนการมีบุตร บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือในการดูแลบุตร และงานที่ได้รับการช่วยเหลือในระยะหลังคลอด

2. แบบสอบถามความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ (The State Anxiety Inventory [STAI] Form Y) ของสปีลเบิร์กเกอร์ (Spielberger, et al., 1983 อ้างใน คาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา, 2534) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดย ชาติรี นนทศักดิ์ สมโภชน์ เอี่ยมสุภายิต และคาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา (2534) มีข้อคำถามที่แสดงถึงความวิตกกังวล จำนวน 20 ข้อ เป็นข้อความทางบวก จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20 และข้อความทางลบ จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 17 และ 18 ลักษณะคำตอบเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (likert scale) 4 ระดับ ดังนี้

ไม่มีเลย	หมายถึง	ความรู้ที่ถูกต้องนั้นไม่ตรงกับความรู้ของผู้ตอบ
มีบ้าง	หมายถึง	ความรู้ที่ถูกต้องนั้นตรงกับความรู้ผู้ตอบเล็กน้อย
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	ความรู้ที่ถูกต้องนั้นตรงกับความรู้ผู้ตอบค่อนข้างมาก
มากที่สุด	หมายถึง	ความรู้ที่ถูกต้องนั้นตรงกับความรู้ของผู้ตอบมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามคือ ข้อความแต่ละข้อมีความหมายทางบวก ให้ 4 คะแนน (ไม่มีเลย) จนถึง 1 คะแนน (มากที่สุด) ถ้าเป็นทางลบให้ 1 คะแนน (มากที่สุด) จนถึง 4 คะแนน (ไม่มีเลย)

การแปลความหมายคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ ซึ่งคะแนนรวมทั้งหมดยุ่ในช่วง 20-80 คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึง มีความวิตกกังวลสูง คะแนนรวมน้อย หมายถึง มีความวิตกกังวลต่ำ

การแปลความหมายระดับของความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมเทียบกับระดับอันตรายภาคชั้น ดังนี้

ช่วงคะแนน 20-40 คะแนน	คือ	ความวิตกกังวลระดับต่ำ
ช่วงคะแนน 41-60 คะแนน	คือ	ความวิตกกังวลระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน 61-80 คะแนน	คือ	ความวิตกกังวลระดับสูง

3. แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอดของ นลินี สิทธิบุญมากรรณิการ์ กันธะรักษา และบังอร สุภวิทพัฒนา (2557) ที่สร้างจากแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของเฮาส์ (House, 1981) ประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูล การสนับสนุนด้านทรัพยากร และการสนับสนุนด้านการประเมินค่า รวม 37 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่มีความหมายในทางบวกทั้งหมด และลักษณะคำตอบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

เป็นความจริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านเกือบทั้งหมดหรือทั้งหมด
เป็นความจริงส่วนมาก	หมายถึง	ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านค่อนข้างมาก
เป็นความจริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านเพียงบางส่วนหรือร้อยละ 50

เป็นความจริงเล็กน้อย หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านเล็กน้อย

ไม่เป็นความจริงเลย หมายถึง ข้อความในประโยคไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านเลย

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามให้ 1 คะแนน (ไม่เป็นความจริงเลย) ถึง 5 คะแนน (เป็นความจริงมากที่สุด)

การแปลความหมายคะแนนการสนับสนุนทางสังคม คะแนนรวมทั้งหมคมมีค่าตั้งแต่ 37 - 185 คะแนน ถ้าผลรวมได้ค่าคะแนนมาก หมายถึง มารดาหลังคลอดได้รับการสนับสนุนจากสังคมมาก ค่าคะแนนน้อย หมายถึง มารดาหลังคลอดได้รับการสนับสนุนจากสังคมน้อย

การแปลความหมายระดับของการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาแบบอิงอันตรายภาคชั้น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง มารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคมเล็กน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง มารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง มารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก

4. แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด ที่พัฒนาโดยฉวี เบาทรวง และคณะ (2557) ตามแนวคิดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ภายหลังการคลอดบุตรของฟอว์เซทท์ ทัลแมน และไมเยอร์ (Fawcett, Tulman, & Myers, 1988) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกิจกรรม 8 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมการดูแลบุตร กิจกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร กิจกรรมการดูแลตนเอง กิจกรรมงานบ้าน กิจกรรมการแสวงหาข้อมูลในการดูแลตนเองและบุตร กิจกรรมตามประเพณีและความเชื่อ กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมการทำงานหารายได้ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมด้านต่างๆ ทั้งหมดจำนวน 87 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (likert scale) 4 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามให้ 1 คะแนน (ไม่ตรงกับกรกระทำของท่านเลย) ถึง 4 คะแนน (ตรงกับกรกระทำของท่านมาก)

การแปลความหมายคะแนนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด โดยคะแนนรวมอยู่ในช่วง 87-348 คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึง มารดาหลังคลอดสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระยะหลังคลอดมาก คะแนนรวมน้อย หมายถึง มารดาหลังคลอดสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระยะหลังคลอदन้อย

การแปลความหมายระดับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด โดยรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ยโดยพิจารณาแบบอิงอันตรภาคชั้น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.99 คะแนน	หมายถึง	มารดา มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระยะ หลังคลอดน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.00-2.99 คะแนน	หมายถึง	มารดา มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระยะ หลังคลอดปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.00-4.00 คะแนน	หมายถึง	มารดา มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระยะ หลังคลอดมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity)

แบบสอบถามความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ ผู้วิจัยใช้ฉบับแปลเป็นภาษาไทยจากต้นฉบับ ส่วนแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอด ผู้พัฒนาเครื่องมือได้นำไป ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และมีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความตรงตาม เนื้อหา (Content Validity Index [CVI]) ได้ค่าเท่ากับ 1 สำหรับแบบสอบถามความสามารถในการ ปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด ผู้พัฒนาได้นำตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน และวิเคราะห์ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .97 ซึ่งใน การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ประยุกต์หรือดัดแปลงแก้ไขเนื้อหาใดๆ ผู้วิจัยจึงไม่ได้หาความตรงตาม เนื้อหาซ้ำ

การหาความเชื่อมั่น (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ของมารดาหลังคลอด และแบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดา ไปทดลองใช้ กับมารดาหลังคลอดที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย และนำข้อมูลที่ได้ไป คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.8 เป็นต้นไป (Polit, 2010) โดยแบบสอบถามความวิตกกังวลต่อสถานการณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 แบบสอบถามการ สนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 และแบบสอบถาม ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์นี้เข้ารับการพิจารณาและขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่ หลังได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ การบันทึกข้อมูลไม่ระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการวิจัยเก็บรักษาเป็นความลับ ผลการวิจัยนำเสนอในภาพรวม และใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำวิจัยตามความสมัครใจโดยไม่มีการบังคับใดๆ และมีเอกสารยินยอมเข้าร่วมในการทำวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้อ่านคำชี้แจงแบบสอบถามและอธิบายกลุ่มตัวอย่างให้สามารถตัดสินใจยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจ และกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมการศึกษาได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลซึ่งการยกเลิกการเข้าร่วมการศึกษา จะไม่มีผลต่อการรับบริการในหน่วยตรวจหลังคลอดและคลินิกเด็กดี ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อผู้เข้าร่วมงานวิจัยสมัครใจเข้าร่วม ผู้วิจัยให้ลงนามในเอกสารยินยอมการเข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าพยาบาลหน่วยตรวจหลังคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และคลินิกเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตในการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 3.1 คัดเลือกมารดาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

3.2 ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ประโยชน์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30-35 นาที และอธิบายการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบรับยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในเอกสารยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความวิตกกังวล แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอด และแบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด

3.4 หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ครบสมบูรณ์มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คະแนนความวิตกกังวล คະแนนการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอด และคະแนนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอด ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของมารดาในระยะหลังคลอดกับความวิตกกังวลและการสนับสนุนทางสังคม โดยทำการทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วย สถิติโคลโมโกรอฟ - สเมียร์นอฟ (Kolmogorov-Smirnov test) พบว่า มีการกระจายของข้อมูลเป็น โคนึงปกติ จึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

กำหนดระดับความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้ (Polit & Hungler, 1999)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ	1	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	.70 - .99	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	.30 - .69	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	.01 - .29	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ	0	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved